

**TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI**

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI: “O‘ZBEKISTON – 2030” STRATEGIYASI FORUMI

(MAXSUS SON)

TOSHKENT–2025

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

ISBN: 978-9910-8110-8-1

UO'K: 004.89(575.1)(062)

KBK: 32.813(5O')ya1

T 97

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayeich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayeich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

INNOVATSION SIYOSATNI AMALGA OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI – OLIY TA'LIM TRANSFORMATSIYASI, RAQAMLI MODERNIZATSIYA VA BARQAROR RIVOJLANISH OMILLARI.....	13
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich	
O'ZBEKISTON YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHI: ZARURAT, MAQSADI VA AYRIM MUAMMOLARI, YECHIMLAR	16
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna	
FAN, TA'LIM VA ISHLAB CHIQARISHDAGI SO'NGGI TENDENSIYALAR VA INNOVATSIYALAR	25
To'ychiyev Olimjon Alijonovich	
QURILISH TASHKILOTLARIDA KREDITGA LAYOQATLILIKNI BAHOLASHNI RAQAMLASHTIRISH	30
Mavlanov Normo'min Normamatovich	
BUDJET TASHKILOTLARIDA DAVLAT XARIDLARINI SAMARALI TASHKIL ETISHDA ELEKTRON SAVDOLARNING AHAMIYATI.....	37
Turabov Sarvar Abdumalikovich	
O'ZBEKISTONNI MINTAQAVIY TA'LIM VA ILM-FAN HABIGA AYLANTIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	41
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li	
HUDUDIY RIVOJLANISH STRATEGIYALARIGA INNOVATSION KOMPONENTLARNI INTEGRATSIYA QILISH USULLARI	46
Muminov Fazliddin Xusniddin o'g'li	
OROL DENGIZI MEROSI: EKOLOGIK FOJIANI BARQAROR EKOTURIZM IMKONIYATLARIGA AYLANTIRISH	52
Zufarova Nozima	
KORXONALARNING YASHIL MARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	60
Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna	
O'ZBEKISTONDA ISHCHI KUCHI BOZORINING TAKRORIY AMAL QILISHINING NAZARIY JIHATLARI	66
Mamaraximov B.E.	
BANK-MOLIYA TIZIMIDA QIMMATLI QOG'OZLAR VA MOLIYAVIY INSTRUMENTLARDAN FOYDALANISH ORQALI GAROV DIVERSIFIKATSIYASINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	70
Xolbozorov Husniddin Norbek o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA TO'QIMACHILIK SANOATIDA MARKETINGNING INNOVATSION KONSEPSIYALARI.....	76
Jumayev Olimjon Sadulloevich, Axmedova Shoxsanam Sindbod qizi	
SAVDO KORXONALARIDA EKOLOGIK MAHSULOTLARNI TARG'IB QILISH VA SOTISHNI RAG'BATLANTIRISH USULLARI	84
Jalalova Dildora Jamolovna	
DIRECTIONS OF FORMING AND PROVIDING A COMPETITIVE EXPORT-ORIENTED ECONOMY IN UZBEKISTAN	87
Asatullaev Khurshid Sunatullaevich, Nasirkhodjaeva Dilafruz Sabitkhanovna, Abdullayeva Madina Kamilovna	
FROM SCIENCE TO BUSINESS: HOW UNIVERSITIES STIMULATE INNOVATION	94
Prof. A. Bobozhonov, Prof. A.M. Shatre, Assoc. Prof. V. Kirilova Vladimirova, prof. R.Kh. Karlibaeva	
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF GREEN TECHNOLOGIES IN UZBEKISTAN BASED ON ADVANCED INTERNATIONAL EXPERIENCE	100
Otamuratov Sarvar	
SPECIFIC FEATURES OF MIGRATION FROM UZBEKISTAN AND PROSPECTS FOR ORGANIZATIONAL IMPROVEMENT	105
Sabiroya Lola Shavkatovna, Shaislamova Nargiza Kabilovna	

KORXONA BARQAROR AXBOROT TIZIMINI YARATISH QIYINCHILIKLARI.....	112
Abidov Abdujabbar Abduxamidovich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATIGA FOIZ RISKINING TA'SIRI VA ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	119
Isakov.J.Ya	
CREATION OF A MECHANISM FOR THE DEVELOPMENT AND INTRODUCTION OF A MODEL OF COMPLETE TRANSITION TO THE NETZERO ENERGY SYSTEM IN UZBEKISTAN	127
Makhmudova Guljakhon N., Gulomova Nigora Farxadovna	
УСИЛЕНИЕ ВОЗДЕЙСТВИЯ ХОЗЯЙСТВЕННОГО МЕХАНИЗМА НА СТОИМОСТНУЮ ОЦЕНКУ ОСНОВНЫХ ФАКТОРОВ ПРОИЗВОДСТВА.....	133
Алишер Расулев, Сергей Воронин	
РОЛЬ ФИНАНСОВОЙ ГЛОБАЛИЗАЦИИ В РАЗВИТИИ МАЛОГО И СРЕДНЕГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА: ПЕРСПЕКТИВА И ПРИКЛАДНЫЕ РЕШЕНИЯ ДЛЯ ИХ ПЕРЕХОДА К МСФО.....	143
Эргашева Шахло Тургуновна	
DEVELOPMENT PROSPECTS OF AGRICULTURAL ECONOMIC ACTIVITY UNDER DIGITAL TRANSFORMATION	151
Boburjon Vafoev	
ENERGETIKA TIZIMIDAGI KORXONALAR MOLIYAVIY HOLATINING TAHLILI.....	157
Matnazar Yusupovich Raximov	
АСПЕКТЫ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ТУРИЗМА В РЕСПУБЛИКЕ.....	162
Очилова Хилола Фармоновна	
TA'LIM XIZMATLARI BOZORINI TAKOMILLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLAR.....	167
Abdullayev Suyun Artikovich	
THE INTERCONNECTION BETWEEN DIGITAL LEARNING PLATFORMS AND THE DIGITAL ECONOMY.....	171
Kuchkarov Takhir Safarovich, Kholmonov Shodiyor Karshiboyevich	
BANK-MOLIYA TIZIMI VA XUSUSIY SEKTORNI RIVOJLANTIRISHDA YANGI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA BANK FAOLIYATINI RAQAMLASHTIRISH IMKONIYATLARI	174
Norov Akmal Ruzimamatovich	
РАЗВИТИЕ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И ЧАСТНОГО СЕКТОРА В РАМКАХ ПЕРСПЕКТИВ ВСТУПЛЕНИЯ ВО ВСЕМИРНУЮ ТОРГОВУЮ ОРГАНИЗАЦИЮ	180
У.А.Юлдашева	
ЗЕЛЕННЫЕ ПОТРЕБИТЕЛИ - ПУТИ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЕННОГО РОСТА В РАМКАХ УСТОЙЧИВОЙ ЭКОНОМИКИ	185
Дехканова Наргиза Шарифовна	
ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ АУДИТ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	192
Ходжаева М.Х.	
TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	199
Akbarova Barno Shuxratovna	
SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH THROUGH TOURISM UNDER THE GREEN ECONOMY FRAMEWORK	204
Jumayev Akbar Mahmudovich	
МАКРОИQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA BANK TIZIMINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	210
Erkinxojiyev Ismoiljon Ikromjon o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA MINTAQAVIY SANOAT KORXONALARIDA KORPORATIV MADANIYATNI RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OPTIMALLASHTIRISH.....	216
Matrizayeva Dilaram Yusupbayevna	
UZBEKISTAN AT THE CROSSROADS OF HISTORY AND GREEN INNOVATION: FROM THE GREAT SILK ROAD TO A SUSTAINABLE FUTURE	220
Avalova Gulshod Murodullayevna	

ГЛАВНЫЕ ВЕКТОРЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	226
Абдуллаева М.К.	
ENVIRONMENTAL MANAGEMENT IN THE INDUSTRIAL CLUSTERS SYSTEM IN UZBEKISTAN: MODERN TRENDS AND DEVELOPMENT PROSPECTS.....	233
Kholikova Rukhsora Sanjarovna	
HUDUDDAGI KICHIK BIZNESNING SAMARALI TARKIBIY TUZILMASINI SHAKLLANTIRISHDA MUTASSADI TASHKILOTLARNING O'ZARO UYG'UN HARAKATINI TASHKIL ETISH.....	239
Sharipov Kuvondik Baxtiyorovich	
BUSINESS ANALYTICS IN HISTORICAL PERSPECTIVE: LESSONS FROM THE INDUSTRIAL REVOLUTION TO THE DIGITAL AGE	246
Burxonova Sabo Tulanovna	
"COST ENGINEERING"NING NAZARIY ASOSLARI VA UNI IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHDAGI O'RNI.....	252
Zaynitdinova Umida Djalalovna	
FEATURES AND WAYS OF FURTHER DEVELOPMENT OF THE DIGITAL ECONOMY.....	256
Kobilov Alisher, Majidova Irodahon	
ПИЩЕВАЯ ИНДУСТРИЯ УЗБЕКИСТАНА: АГРАРНЫЙ ИМПУЛЬС, ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ И ЦЕНОВАЯ КОНЪЮНКТУРА.....	263
Юлдашев Голибжон Тургунович, Элдорбеков Гофурбек Искандарбек угли	
INCOME INEQUALITY AND MACROECONOMIC DETERMINANTS IN UZBEKISTAN: AN EMPIRICAL ANALYSIS	273
Muhammad Eid Balbaa, Marina Sagatovna Abdurashidova	
РЫНОК ТРУДА В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	276
Амирджанова Ситора Суннат кизи	
EKOLOGIK QO'RIQXONALARDA MONITORING JARAYONLARINING IQTISODIY VA TASHKILIY ANAMIYATI.....	282
Homidov Hamdam Hasan o'g'li	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	288
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
SUSTAINABLE TOURISM AND BIODIVERSITY PROTECTION: CASE OF UZBEKISTAN WITHIN THE UNESCO WORLD HERITAGE FRAMEWORK.....	294
Yuldasheva Dilnoza Ulugbekovna	
ПРАКТИЧЕСКОЕ ПРИМЕНЕНИЕ НЕЙРОМАРКЕТИНГА НА МАРКЕТПЛЕЙСАХ (WILDBERRIES, UZUM MARKET, ЯНДЕКС МАРКЕТ)	300
Юлдашев Жамшид Абрарович	
ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА КАК СТИМУЛ РАЗВИТИЯ РЫНКА ТРУДА УЗБЕКИСТАНА.....	309
Шаюсупова Наргиза Тургуновна	
GLOBALLASHUV SHAROITIDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANISHI O'ZBEKISTONNING XALQARO SAVDOSIGA VA IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TAHDID SIFATIDA.....	315
Mamatov Mamajan Ahmadjonovich	
SUG'URTA TASHKILOTLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA INNOVATSION SUG'URTA MAHSULOTLARINI JORIY QILISH MASALALARI	321
Xalikulova Gulzada Tadjimuratovna	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT BOZORIDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH ORQALI BARQAROR ISTE'MOLNI RAG'BATLANTIRISH	333
Eshmatov Sanjar Azimqulovich	
ИННОВАЦИОННЫЕ ЗЕЛЁНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В РАЗНЫХ ОТРАСЛЯХ ЭКОНОМИКИ: ГЛОБАЛЬНЫЙ ОПЫТ И НАЦИОНАЛЬНАЯ ПРАКТИКА	337
Назарова Ра'но Рустамовна, Мусаева Гавхар Ахматжон кизи	
YASHIL IQTISODIYOTDA MEHNAT BOZORI: O'ZBEKISTON TAJRIBASI VA ISTIQBOLLARI.....	343
Homidjonov Fozilxon Umarxon o'g'li, Haydarov Kamoliddin Baratovich	

GREEN INVESTMENT: PATHWAYS TOWARD A SUSTAINABLE FUTURE.....	348
Odilova Sitora Sayfitdin kizi	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	351
Kutbitdinova Mohigul Inoyatovna	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA YASHIL TEXNOLOGIYALAR VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING BARQAROR RIVOJLANISHGA TA'SIRI	356
Metyakubov Azamat Djumanazarovich	
ELEKTR SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI.....	361
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	
УЧЕТ ЗАТРАТ И МЕТОДЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СЕБЕСТОИМОСТИ ПРОДУКЦИИ В НЕФТЕГАЗОВОЙ ОТРАСЛИ	368
Махкамова Саида Гайратовна	
MILLIY HISOBLAR TIZIMIDA INTELLEKTUAL MULK MAHSULOTLARINI MAKROIQTISODIY DARAJADA HISOBGA OLISHNING METODOLOGIK ASOSI.....	375
Sunnatov Muxtor Ne'matovich	
RENEWABLE ENERGY AND MACROECONOMIC STABILITY IN CENTRAL ASIA: PATHWAYS WITHIN THE GREEN ECONOMY	382
Khabibullo Abdullaev	
JAHON SUG'URTA AMALIYOTI ASOSIDA O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORIDA YANGI RIVOJLANISH YO'NALISHLARI.....	387
Abdimovminova Saodat Taxirjonovna	
INTEGRATING DATA SCIENCE INTO GREEN FINANCING AND ECO-INNOVATIONS: ACHIEVING THE GOALS OF UZBEKISTAN-2030	397
Norboev Odil Abraevich, Kungratov Ilmurod Kuzibay ugli	
O'ZBEKISTONDA SANOAT ISHLAB CHIQRISHINI DIVERSIFIKATSIYALASH AMALIYOTI VA ISTIQBOLLARI	404
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li	
СОЗДАНИЕ ЗЕЛЕННОГО ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО КОРИДОРА В ЕВРОПУ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ АЗЕРБАЙДЖАНА, КАЗАХСТАНА И УЗБЕКИСТАНА.....	411
Лала Гамидова Адиль, Арзуман Гусейнов Айдын	
MAHALLA TIZIMIDA AHOLINI OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARIGA BO'LGAN ISTE'MOL TALABLARI MODEL.....	419
S. Qulmatova	
AHOLI ICHKI MIGRATSIYASINING MEHNAT BOZORIGA TA'SIRINI STATISTIK O'RGANISH	427
Mirolimov Mirislom Mirshokir o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BANK TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH TENDENSIYALARI VA MUAMMOLARI	434
Jumaniyozova Mukaddas Yuldashevna	
ЗЕЛЁНЫЕ ФИНАНСЫ: ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	438
Фаттахова Муниса	
QISHLOQ XO'JALIGI SOHASI FAOLIYATINI DAVLAT TOMONIDAN MUVOFIQLASHTIRISH VA BOSHQARISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	444
Tuxtamishev Shodimurod Qurbonboyevich	
MARKETING TADQIQOTLARI ASOSIDA MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORT SALONIYATINI OSHIRISH	452
Xojiyev Elshod Yoqub o'g'li	
СПОСОБЫ УПРАВЛЕНИЯ НАУЧНЫМИ УЧРЕЖДЕНИЯМИ В ЦЕЛЯХ ПЕРЕХОДА НА РАЗРАБОТКУ ЗЕЛЕННЫХ ИННОВАЦИЙ	459
Юдаков Александр Андреевич	
O'ZBEKISTONNI JAHON SAVDO TASHKILOTIGA A'ZO BO'LISHINING OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHGA TA'SIRI.....	466
Axmedova N.A.	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KLASTERLAR FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMI	471
<i>Sherkulov Shohruh Erkin o'g'li</i>	
DEVELOPMENT SCENARIOS OF UZBEKISTAN'S ACTIVE LABOR FORCE UNTIL 2030 AND THEIR ECONOMIC IMPLICATIONS.....	476
<i>Ganiev Bakhtiyor Zulfikor ugli, Rakhmonov Bekzod Sharibjon ugli</i>	
РАЗВИТИЕ ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ КАК ФАКТОР СТИМУЛИРОВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ ЖЕНЩИН В УЗБЕКИСТАНЕ	481
<i>Дониерова Фотимабону Алишер кизи</i>	
YASHIL ENERGETIKA VA UNING IQTISODIY TARAQQIYOTDAGI O'RNI	488
<i>Babadjanova Malika Ruzimova</i>	
BENCHMARKING IN THE AUTOMOTIVE INDUSTRY: STRATEGIES FOR SUSTAINABLE COMPETITIVENESS	492
<i>Abdurashidova Nigora</i>	
УЗБЕКИСТАН СТРЕМИТСЯ К УСТОЙЧИВОМУ ЭКОНОМИЧЕСКОМУ РОСТУ, ВНЕДРЯЯ ПРИНЦИПЫ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ	498
<i>Сагдуллаева Гулнора Ботыровна</i>	
O'ZBEKISTONDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN KOMPANIYALARNING GLOBAL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH YO'NALISHLARI.....	502
<i>Sharipov Ixtiyor Baxtiyorovich</i>	
ZAIF BANDLIKDAN UNUMLI BANDLIK SARI TRANSFORMATSIYA: O'ZINI O'ZI BAND QILISH	507
<i>Qurbonov Samandar Pulatovich</i>	
ВОЗОБНОВЛЯЕМАЯ ЭНЕРГИЯ В ГЛОБАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ТЕКУЩИЕ ТЕНДЕНЦИИ И БУДУЩЕЕ РАЗВИТИЕ.....	514
<i>Меҳрибан Самедова Тофик</i>	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISHGA TA'SIRI	521
<i>Zafar Alisherovich Mamadiev, Nodira Isametdinovna Xasanxonova</i>	
SAVDO KORXONALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINI XALQARO STANDARTLARGA INTEGRATSIYA QILISH MEKANIZMLARI.....	526
<i>Ablazov Lazizbek Abdiquosimovich</i>	
TIJORAT BANKLARINING TRANSFORMATSIYASI JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH.....	530
<i>Ziyadullaev Z.</i>	
TO'LOV TIZIMI KONSEPTUAL MODELINING SHAKLLANISH TAMOYILLARI	537
<i>Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich</i>	
STAFF PERFORMANCE EVALUATION BASED ON KPI SYSTEM INDICATORS.....	546
<i>Rakhmatullaeva Shakhnoza Khamidovna, Sadriddinova Sevinchkhon</i>	
SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY IN THE CONTEXT OF GLOBAL ECONOMIC TRENDS	555
<i>Svetlana Yurievna Shatokhina</i>	
MILLIY TARBIYA OMILLARI VA MILLIY MADANIY YONDASHUV ASOSIDA TALABALARDA O'QUV TASHABBUSKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-AMALIY ASOSLARI.....	560
<i>Azimova Nilufar Nuriddinovna</i>	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI TA'MINLASHDA BANK RESURSLARINING ROLI	567
<i>Xodjayeva Jeyrona Ravshonbek qizi</i>	
O'QUV DASTURINI INTEGRATSIYALASH VA YASHIL KO'NIKMALARNI RIVOJLANTIRISH: AKADEMIK VA SANOAT O'RTASIDAGI TAFOVUTNI YOPISSH	572
<i>Qo'ziqulova Dilfuzaxon Maxammatisaqovna</i>	
DIGITAL TRANSFORMATION AND DIGITAL PLATFORMS AS A KEY FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF SMALL BUSINESS ENTITIES	580
<i>Rizayeva Nilufar Oblakulovna</i>	

IQTISODIY OLIY TA'LIMDA STRATEGIK INNOVATSIYALAR: YASHIL KO'NIKMALARNI MILLIY VA GLOBAL BARQARORLIK MAQSADLARI BILAN MUVOFIQLASHTIRISH	585
<i>Xasanova Zarina Maxamadaliyeva</i>	
MARKAZIY OSIYODA YASHIL IQTISODIYOT: BARQAROR RIVOJLANISH YO'LIDAGI TO'SIQLAR VA ISTIQBOLLAR.....	594
<i>Aminov Shovkat O'ktam o'g'li</i>	
ПЕСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	598
<i>Саидахмедова Аида Мирзаевна</i>	
ПОВЫШЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ И СНИЖЕНИЕ РИСКОВ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ НА ОСНОВЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ БЕЗОПАСНОСТИ ТРАНЗАКЦИЙ В ФИНАНСОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМАХ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СОВРЕМЕННЫХ СИММЕТРИЧНЫХ КРИПТОСИСТЕМ.....	605
<i>Раҳимбердиев Қ.Б.</i>	
ИНТЕГРАЦИЯ ФИНАНСОВЫХ И СТРАХОВЫХ ИНСТРУМЕНТОВ ДЛЯ СТИМУЛИРОВАНИЯ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА	612
<i>Ш.Ф.Кобилжонова</i>	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КАПИТАЛА ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ В КОНТЕКСТЕ РАЗВИТИЯ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И ЧАСТНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ	618
<i>Д.А.Юлдашева</i>	
РОЛЬ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И СТРАХОВЫХ МЕХАНИЗМОВ В СТИМУЛИРОВАНИИ РАЗВИТИЯ ЧАСТНОГО СЕКТОРА	624
<i>Г.Т.Ахмедова</i>	
SUG'URTA BOZORI FAOLIYATINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TRANSFORMATSIYALASH VA UNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	630
<i>Saidov Farrux Faxriddinovich</i>	
OPPORTUNITIES TO ENSURE SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH IN THE ENERGY SECTOR THROUGH THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY.....	635
<i>Ulashov Aliboy Rashid ugli, Istamova Nasiba Narzillo kizi</i>	
INKLYUZIV OLIY TA'LIMDA MUSTAQIL ISHLASH JARAYONINI TASHKILLASHTIRISH.....	641
<i>Akbarova Kamola Abdujabbor qizi</i>	
YOUTH-DRIVEN PATHWAYS TO GREEN EMPLOYMENT: A THEORETICAL EXAMINATION OF INCLUSIVE ECONOMIC STRATEGIES	646
<i>Suvpulatov Ozodjon Alijon ugli</i>	
KICHIK BIZNES INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY TAJRIBALAR VA UNING O'ZBEKISTON UCHUN AHAMIYATI	651
<i>Botirova Xulkar Olimjonovna</i>	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA BARQAROR RIVOJLANISH KLASTERLARI: NAZARIY ASOSLAR VA AMALIY YONDASHUVLAR.....	655
<i>Sherkulova Nodirabegim Baxordin qizi</i>	
BIOTECHNOLOGICAL SOLUTIONS IN URBAN PLANNING: OPPORTUNITIES AND LIMITATIONS OF "LIQUID TREES"	660
<i>Nosirkulov Asadjon Ahmadjon ugli</i>	
YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARINING O'RNI.....	663
<i>Fayziyeva Dilso'z Bahodirovna</i>	
KREDIT PORTFELIDA MUAMMOLI KREDITLAR ULUSHINI KAMAYTIRISH YO'LLARI	668
<i>Salixova G.J</i>	
O'ZBEKISTONDA KANDOLAT MAHSULOTLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH.....	672
<i>Boboyorova Maftuna Xaqqul qizi, Boboyorov Islombek Xaqqul o'g'li</i>	
OLIJ TA'LIM TIZIMIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	675
<i>Xusniddinov Yorqinjon Muhiddin o'g'li</i>	

MODA SANOATIDA CRM TIZIMLARINI ELEKTRON SAVDO PLATFORMALARI BILAN UYG'UNLASHTIRISHDAGI TO'SIQLAR	679
Xalilova Nafisa Komilovna	
ENHANCING FOREIGN ECONOMIC RELATIONS AS A DRIVING FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY	683
Khaitova Feruza Bahrom kizi	
MARKAZIY OSIYO MAMLAKATLARIDA XORIJIY INVESTITSIYALARNING QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARIGA TA'SIRI	687
Akishova Shaxnoza Davlet qizi	
BUXORO VILOYATIDA HUNARMANDCHILIK FAOLIYATINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI: TAHLIL VA ISTIQBOLLAR.....	693
Ravshanova Gulchexra Ravshanovna	
SANOATNI RIVOJLANTIRISHNING MEXANIZMLARI TURLARI VA OLIMLARNING YONDASHUVLARI	698
Ne'matov Shoxruxbek Ma'murjon o'g'li	
O'ZBEKISTON BANK-MOLIYA TIZIMIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH VA UNING XUSUSIY SEKTOR RIVOJLANISHIGA TA'SIRI.....	703
Norova Nozima Nabiyevna	
O'ZBEKISTON BANK-MOLIYA TIZIMIDA REAL SEKTORNI KREDITLASH MEXANIZMLARINI SAMARALI JORIY ETISH VA XUSUSIY SEKTOR RIVOJIGA TA'SIRI.....	709
Abduxomidov Ikromjon Maxamadin o'g'li	
MOLIYA TIZIMIDA BOJ-TARIF SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH VA XUSUSIY SEKTOR RIVOJLANISHIGA TA'SIRI (OZIQ-OVQAT IMPORTI MISOLIDA).....	715
Rizaev Mirmahmud Xotamjanovich	
YASHIL MARKETING VA ESG INTEGRATSIYASI: STATISTIK TAHLIL VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	721
Charos G'ayratova	
ИННОВАЦИОННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРОМЫШЛЕННОГО КАПИТАЛА ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ.....	727
Г.А.Хайитбаева	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH SHAROITIDA TIJORAT BANKLAR TOMONIDAN TADBIRKORLIK FAOLIYATINI KREDITLASH.....	734
Tajiddinov Jamshiddin Shamsutdinovich	
IQTISODIYOTNING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASIGA XORIJIY INVESTITSIYALAR TA'SIRINI BAHOLASH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	738
Shodiboyeva Dilzoda Farhodjon qizi	
MOLIYA TIZIMI BARQARORLIGI VA BUDJET TUSHUMLARINI OSHIRISHDA TASHQI IQTISODIY FAOLIYATNING AHAMIYATI.....	743
Aktamov Akbarjon Aslan o'g'li	
ENSURING SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH IN THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY: AN ECONOMETRIC ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN CARBON EMISSIONS AND ECONOMIC DEVELOPMENT.....	748
Shakhriddinova Sitara Tolibjon kizi	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH JARAYONIDA TIJORAT BANKLARIDA INVESTITSIYA LOYIHALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ESG TAMOYILLARINING ROLI	760
Ostonaqulova Gulchehraxon Muhammadyoqub qizi	
YASHIL IQTISODIYOT TAMOYILLARI ASOSIDA SANOAT KORXONALARIDA YETKAZIB BERISH STRATEGIYALARINI ISHLAB CHIQISH	769
Yusupov Ulug'bek Mamayusupovich	
YASHIL IQTISODIYOT KONTEKSTIDA MAKROIQTISODIY BARQARORLIKNI MUSTAHKAMLASH: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI.....	776
Isroilov Islomiddin Kamoliddin o'g'li	

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SPORT TASHKILOTLARINING YANGI BIZNES MODELLARINI ISHLAB CHIQISH	782
G'ulomov Musirmon	
O'ZBEKISTONDA IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTISIYALARNI JALB ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA ISTIQBOLLARI	786
Sharipova Shahnoza Baxtiyorovna	
O'ZBEKISTONDA INVESTISIYA MUHITIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA INVESTISIYALARNING IQTISODIYOTGA JALB ETILISH HOLATI TAHLILI	795
Karimova Qunduz Atanazarovna	
O'ZBEKISTON TURISTIK XIZMATLAR BOZORIDA BANDLIK TRANSFORMATSIYASINI VA UNI TARTIBGA SOLISH HOLATINI TAHLIL QILISH	804
To'xtayeva Xurshida Farxodovna	
INVESTITSIYA LOYIHALARIGA TA'SIR QILUVCHI INVESTITSIYA RISKLARINI BAHOLASH.....	811
Zohidova Ruksora Komiljon qizi	
ТИПЫ НАЦИОНАЛЬНЫХ ФИНАНСОВЫХ РАЗВЕДОК: ОСНОВНЫЕ РАЗЛИЧИЯ, ФОРМЫ И МЕТОДЫ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	817
Эсанов Шохрух Отабекович	
FACE RECOGNITION PROGRAM IN PYTHON.....	823
Khurramova Maftunakhon Zhurabekovna, Khurramov Azizjon Bakhodir ugli	
FORMATION OF ACCOUNTING POLICY FOR INTANGIBLE ASSETS.....	827
Farhod T. Abduvaxidov, Ramazon A. Abdurakhmanov	
O'ZBEKISTON EKSPORT TARKIBINI YUQORI QO'SHIMCHA QIYMATLI MAHSULOTLARGA O'TKAZISH STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	834
Raximov Eshmurod Normuradovich	
EKSPORT FAOLIYATIDA ERKIN IQTISODIY ZONALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	838
Berdivaliyeva Madina Komiljon qizi	
TURIZM KLASTERLARIDA TIBBIY XIZMATLAR INTEGRATSIYASI: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	841
Yazdanova Shohista Tuyg'un qizi Farxodova Shohnoza Umidbek qizi	
O'ZBEKISTON HAVO TRANSPORTI TIZIMINING JAHON IQTISODIYOTIDAGI O'RNI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	850
Azimova Moxinur Nozimovna	
ОЦЕНКА СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ КАЧЕСТВА ОБСЛУЖИВАНИЯ В МАЛЫХ ГОСТИНИЦАХ ТАШКЕНТСКОЙ ОБЛАСТИ.....	856
Гаппарова Майрамхон Зафар кизи	

MOLIYA TIZIMIDA BOJ-TARIF SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH VA XUSUSIY SEKTOR RIVOJLANISHIGA TA'SIRI (OZIQ-OVQAT IMPORTI MISOLIDA)

Rizaev Mirmahmud Xotamjanovich
TDIU mustaqil izlanivchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada mamlakatlar moliya tizimi barqarorligini ta'minlash va xususiy sektor faoliyatini rag'batlantirishda boj-tarif siyosatini takomillashtirishning o'rni tahlil qilinadi. Unda tashqi savdoni rivojlantirishning zamonaviy mexanizmlari, bojxona to'lovlari va tarif siyosatining samaradorligi yoritilgan. Shuningdek, rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda qo'llanilayotgan tarifdan tashqari usullarning moliya bozorlari hamda tadbirkorlik sub'yektlari uchun ahamiyati va ta'siri ko'rsatib berilgan. O'zbekiston tajribasida boj-tarif siyosatini takomillashtirish orqali davlat budjet daromadlarini oshirish, bank-moliya tizimini mustahkamlash hamda xususiy sektorni qo'llab-quvvatlashga xizmat qiluvchi amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: jahon bozor, tashqi savdo, eksportga subsidiyalar, miqdoriy cheklovlar, himoya choralar, importni cheklash tadbirlari, dempingga qarshi tekshiruvlar, savdoga texnik to'siqlar, subsidiyalashga qarshi.

Abstract: This article analyzes the role of improving customs tariff policy in ensuring the stability of countries' financial systems and stimulating the activities of the private sector. It examines modern mechanisms for the development of foreign trade, as well as the effectiveness of customs duties and tariff policies. In addition, the significance and impact of non-tariff methods applied in developed and developing countries on financial markets and business entities are highlighted. Using the example of Uzbekistan, practical proposals and recommendations are presented that are aimed at increasing state budget revenues, strengthening the banking and financial system, and supporting the private sector through the improvement of customs tariff policy.

Key words: world market, foreign trade, export subsidies, quantitative restrictions, protective measures, import restriction measures, anti-dumping inspections, technical barriers to trade, anti-subsidies.

Аннотация: В данной статье анализируется роль совершенствования таможенно-тарифной политики в обеспечении стабильности финансовой системы стран и стимулировании деятельности частного сектора. Рассматриваются современные механизмы развития внешней торговли, эффективность таможенных пошлин и тарифной политики. Кроме того, показано значение и влияние нетарифных методов, применяемых в развитых и развивающихся странах, на финансовые рынки и предпринимательские субъекты. На примере Узбекистана представлены практические предложения и рекомендации, направленные на увеличение доходов государственного бюджета, укрепление банковско-финансовой системы и поддержку частного сектора посредством совершенствования таможенно-тарифной политики.

Ключевые слова: мировой рынок, внешняя торговля, экспортные субсидии, количественные ограничения, защитные меры, меры ограничения импорта, антидемпинговые проверки, технические барьеры в торговле, антисубсидирование.

KIRISH

Jahon xo'jaligi taraqqiyotining eng muhim jihatlaridan biri – bu xalqaro iqtisodiy aloqalarning jadallashib borishi hamda turli davlatlar, mintaqalar va yirik korxonalar o'rtasida savdo munosabatlarining tobora kengayib, chuqurlashib borayotganidadir. Bunday jarayon global bozor kon'yunkturasi tez-tez yuz beradigan o'zgarishlar fonida mamlakatlarni tashqi savdo faoliyatini yanada faollashtirishga, uni samarali tartibga solish hamda qo'llab-quvvatlashda moliyaviy va institutsional vositalardan keng foydalanishga undamoqda.

So'nggi yillarda ko'plab davlatlar tashqi savdo siyosatini qayta ko'rib chiqib, iqtisodiyotning ayrim sohalari va tarmoqlarida tarkibiy islohotlarni chuqurlashtirish zaruratini sezmoqda. Natijada, jahon savdo aloqalarida yangi yo'nalishlar paydo bo'lib, mamlakatlarning tashqi iqtisodiy strategiyalarida tub o'zgarishlar yuz bermoqda.

O'zbekistonda ham tashqi savdo siyosatini takomillashtirish yo'lida tizimli islohotlar bosqichma-bosqich amalga oshirilmoqda. Jumladan, 2017-yilda qabul qilingan Prezident farmonlari tashqi savdo jarayonlarini erkinlashtirish, eksport salohiyatini oshirish, mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlash hamda xorijiy hamkorlar bilan uzoq muddatli va barqaror aloqalarni rivojlantirishni maqsad qilgan. Ushbu chora-tadbirlar mamlakat moliya tizimining barqarorligini mustahkamlash, xususiy sektor faoliyatini rag'batlantirish va xalqaro savdoda raqobatbardoshlikni oshirishga xizmat qilmoqda.

Shu bilan birga, yangi tashkil etilgan Tashqi savdo vazirligi tashqi savdo siyosatini ishlab chiqish va amalga oshirish, shuningdek, ushbu sohada davlat boshqaruvini muvofiqlashtirish orqali eksport-import faoliyatini jadallashtirishga, xususiy sektor uchun moliyaviy hamda tashkiliy imkoniyatlarni kengaytirishga alohida e'tibor qaratmoqda. Mazkur islohotlar, o'z navbatida, mamlakat iqtisodiy barqarorligini yanada mustahkamlash va tadbirkorlik sub'yektlarining tashqi bozorlarga chiqish imkoniyatlarini kengaytirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Tashqi savdo, tashqi savdo siyosati va tashqi savdoni tartibga solish usullari bo'yicha ko'plab iqtisodchi olimlar ilmiy tadqiqotlar olib borganlar. Jumladan, tashqi savdo siyosati bo'yicha zamonaviy yondashuvlar asosida tadqiqot olib borgan iqtisodchi olimlar fikrlariga to'xtalib o'tamiz.

Tashqi savdo, tashqi savdo siyosati, tashqi savdo strategiyalari va ularga bog'liq nazariy hamda amaliy masalalar so'nggi yillarda turli yondashuvlarga tayanilgan holda rivojlanib bormoqda. Bu tadqiqotlar zamonaviy iqtisodiyotlarda yuzaga kelayotgan yangi vaziyat yoki tendensiyalarni o'rganish natijalaridir. Masalan, V. V. Sokolov eksportni "tovarlar, xizmatlar, intellektual mulk natijalari, shu jumladan ularga doir mutlaq huquqlarni bojxona hududidan xorijga qaytarib olib kelish majburiyatisiz olib chiqish" deb hisoblaydi.

V. Pankov xalqaro savdoni o'rganar ekan, uning zamonaviy xususiyatlarini yetti asosiy jihat orqali tahlil qiladi. Ular quyidagilardan iborat: ilm-fan va texnika taraqqiyoti ta'sirida mahsulot hamda xizmatlar savdosi hajmining keskin ortishi; xalqaro savdoda rivojlanayotgan mamlakatlar salmog'ining qisqarib borishi; fan va texnika taraqqiyoti natijasida jahon eksporti tarkibida fan sig'imkor mahsulot va xizmatlar ulushining ortib borishi; tashqi savdo aylanmasining jon boshiga baholangan qiymatining notekis taqsimlanishi; yangi tarmoqlar va ishlab chiqarishlarning vujudga kelishi; tobora ko'proq mamlakatlarning ayrim mahsulot guruhlarini importiga qaram bo'lib borishi; shuningdek, tashqi bozorda ortiqcha mahsulotni sotishda turli mamlakat korxonalarini o'rtasida hamkorlik aloqalari asosida, oldindan kelishilgan holda mahsulotni yetkazib berish shakliga o'tilishi.

Bulatova A. S. va Liventseva N. N. tashqi iqtisodiy faoliyat samaradorligini tadqiq etib, uni baholashda o'nta ko'rsatkichni ajratib ko'rsatadilar. Shu bilan birga, ular tashqi savdoni tartibga solishning ustuvor yo'nalishlarini ham batafsil tahlil qiladilar.

A. Vahobovning fikricha, "iqtisodiy faoliyatga bevosita va bilvosita aralashuv jarayoni eksport va import hajmi hamda tarkibiga ta'sir ko'rsatish orqali ichki bandlikni ta'minlash, iqtisodiy o'sishga erishish, makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, to'lov balansini yaxshilash hamda milliy valyuta kursini tartibga solish" maqsadlarini ko'zda tutadi. Olimning ta'kidlashicha, savdo siyosati – budget-soliq siyosatining ajralmas tarkibiy qismi bo'lib, tashqi savdo hajmlarini soliqlar, subsidiyalar, valyuta nazorati va import yoki eksportni to'g'ridan-to'g'ri cheklashlar orqali tartibga solishni o'z ichiga oladi hamda umumiy iqtisodiy siyosatning nisbatan mustaqil yo'nalishi sifatida qaraladi.

Tashqi savdo faoliyatini to'g'ri rejalashtirish, tashkil etish, boshqarish va amalga oshirish, aniq natijalarga erishish uchun tasniflash muhimligini ta'kidlagan iqtisodchilardan biri bu – N. Ivanovdir. Uning fikricha, tasniflash deganda xalqaro tijorat kelishuvlarini oldi-sotdi va tovar almashish kelishuvlariga ajratish mumkin. Tashqi savdo operatsiyalari esa xarakteri va predmetiga ko'ra tayyor mahsulotlar, yig'ilmagan ko'rinishdagi mahsulotlar, eskirgan uskunalar, xomashyo, litsenziyalar savdosi, barterni amalga oshirish va injiniring xizmatlarini ko'rsatish kabi shakllarni o'z ichiga oladi.

Umuman olganda, ushbu sohada tadqiqotlar olib borgan iqtisodchi olimlarning tashqi savdoni tartibga solish tizimini takomillashtirishga qo'shgan hissalarini beqiyosdir. Shu bilan birga, mavjud tadqiqotlarda Yaponiyada tashqi savdoni tartibga solishning zamonaviy usullari va bu usullarning Yaponiyaning tashqi savdo hajmiga, umuman, iqtisodiyotiga ko'rsatayotgan ta'siri yetarlicha yoritilmagan. Bu esa ushbu maqola mavzusining dolzarbligini belgilab beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida Yaponiya tajribasi, ya'ni uning tashqi savdoni tartibga solishdagi yondashuvlari, qo'llanilayotgan usul va vositalar moliya tizimi hamda xususiy sektor rivojlanishi nuqtai nazaridan asosiy tahlil obyekti sifatida belgilandi. Shu bilan birga, xalqaro savdoda mahsulotlarga nisbatan joriy etiladigan notarif

choralar, Osiyo mamlakatlari amaliyotida qo'llanilayotgan turli iqtisodiy dastaklar hamda Yaponiyaning turli yillarda notarif siyosat vositalaridan foydalanish tajribasi dinamik tarzda o'rganildi.

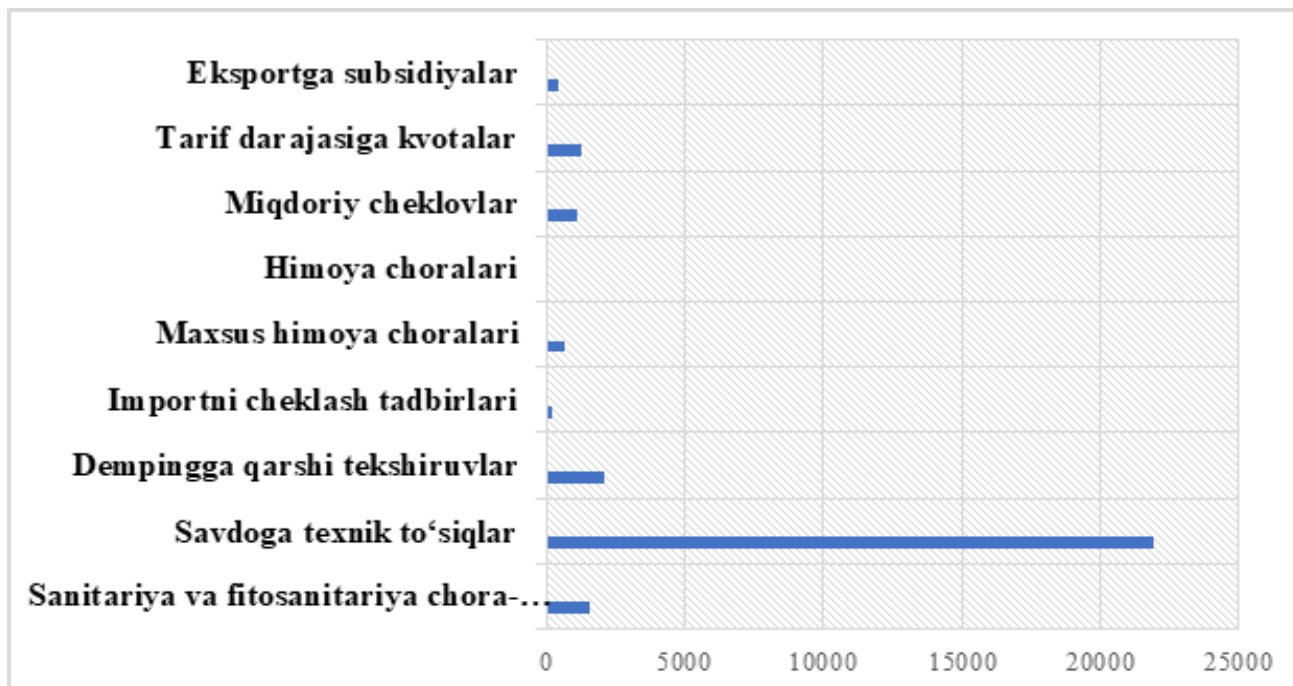
Bundan tashqari, tadqiqotda guruhlash, qiyosiy tahlil va statistik usullardan foydalanish orqali moliya bozorlarining barqarorligi hamda xususiy sektorning xalqaro savdoda raqobatbardoshligini oshirish imkoniyatlari ilmiy jihatdan tadqiq etildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

So'nggi yillarda xalqaro bozorda davlatlarning ishtirokini kuchaytirish va o'z mavqeini mustahkamlashga qaratilgan harakatlar tobora keskin raqobat muhitida kechmoqda. Bunday sharoitda tashqi savdo siyosatining samaradorligi ko'p jihatdan davlatning iqtisodiy jarayonlarga aralashish darajasi hamda tashqi savdoni tartibga solish vositalariga bog'liq bo'lib, u proteksionizm yoki erkin savdo siyosatlari orqali namoyon bo'ladi.

Zamonaviy tahlillar shuni ko'rsatmoqdaki, tashqi savdo siyosati umumiy iqtisodiy siyosatning nisbatan mustaqil yo'nalishlaridan biri sifatida soliqlar, subsidiyalar, valyuta nazorati hamda import va eksportga qo'yiladigan cheklavlar orqali tartibga solish mexanizmlarini o'z ichiga oladi. Shu bilan birga, tashqi savdoga nisbatan qo'llaniladigan cheklavlar ko'pincha qisqa muddatli samara beradi, biroq uzoq muddatda iqtisodiy barqarorlikka to'liq xizmat qila olmaydi.

Rivojlangan mamlakatlar tajribasi shuni tasdiqlaydiki, erkin savdo siyosati iqtisodiy resurslarni samarali taqsimlash, xalqaro hamkorlikni kuchaytirish va moliya tizimida barqarorlikka erishish imkonini yaratadi. Biroq ayrim rivojlanayotgan mamlakatlar uchun bunday siyosat har doim ham ijobiy natija bermasligi mumkin. Shu bois, milliy moliya tizimi va xususiy sektorni rivojlantirishda davlat tomonidan muvozanatli, maqsadli va bosqichma-bosqich tashqi savdo siyosatini yuritish muhim ahamiyat kasb etadi.

1-rasm. Xalqaro savdoda mahsulotlarga qo'llaniladigan notarif usullar (birlik, 01-01-2025 yil holati)

Ma'lumki, tashqi savdoni cheklash va tartibga solish vositalari turli xil ko'rinishlarga ega bo'lib, ularning ayrimlari davlat budjeti daromadlarini oshirishga xizmat qilsa, boshqalari import hajmini cheklash yoki aksincha, eksportni rag'batlantirishni maqsad qiladi. Amaliyotda, asosan, tarif va notarif usullardan foydalaniladi. Mamlakatlar tashqi savdo jarayonlarida, ayniqsa import tovarlariga nisbatan turli to'siqlar va cheklavlarni joriy etish orqali o'z milliy manfaatlarini himoya qiladilar. Jahon tajribasida 43 mingdan ortiq notarif usullar qo'llaniladi, ularning katta qismini texnik to'siqlar, sanitariya va fitosanitariya talablari, dempingga qarshi choralar, miqdoriy cheklavlar va tarif kvotalari tashkil etadi. Ushbu usullar nafaqat tashqi savdoni nazorat qilish, balki moliya tizimini barqarorlashtirish, davlat budjeti tushumlarini oshirish hamda xususiy sektorning raqobatbardoshligini ta'minlashda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, O'zbekiston sharoitida ham notarif usullardan oqilona foydalanish orqali moliyaviy resurslarni samarali boshqarish, mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlash va xususiy tadbirkorlik faoliyatini rag'batlantirish muhim hisoblanadi (1-rasm).

Umuman olganda, xalqaro savdoda qo'llaniladigan notarif usullar har bir mamlakat uchun milliy ishlab chiqaruvchilarni rag'batlantirish, ularning mahsulotlarini tashqi bozorlarda raqobatbardosh qilishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi.

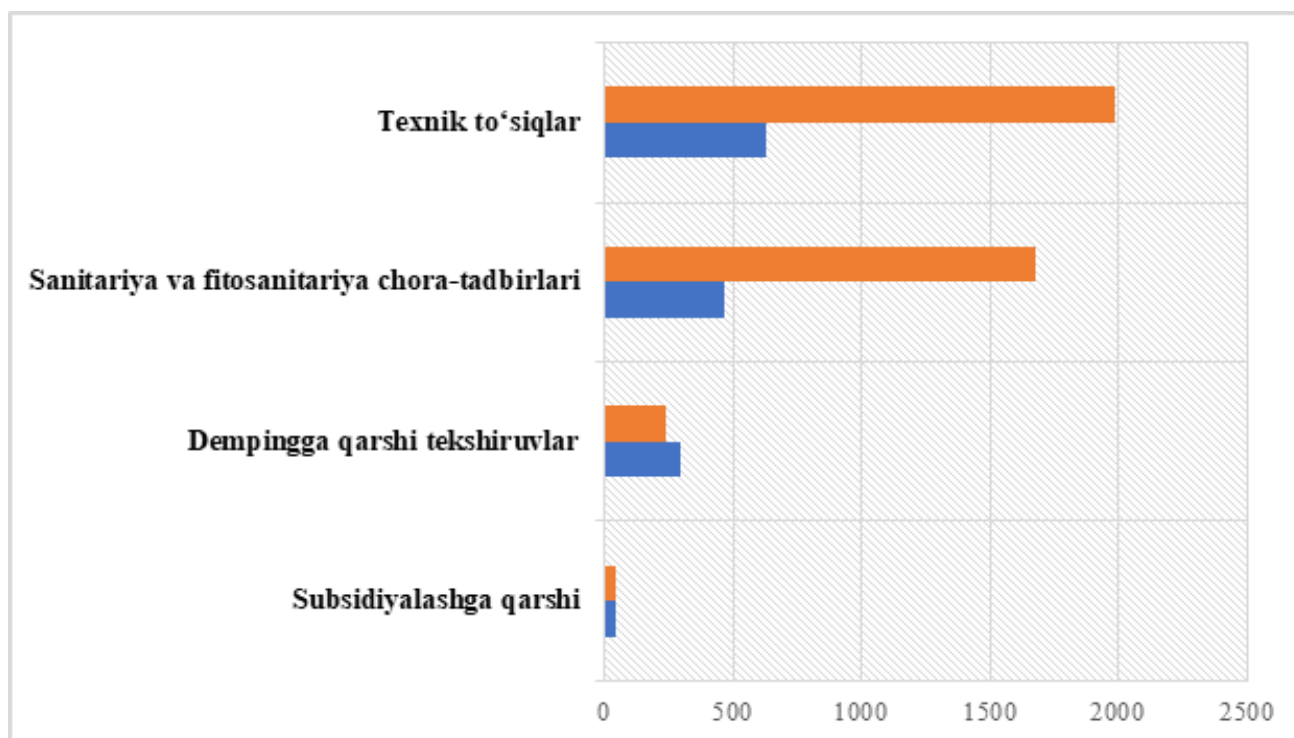
So'nggi yillarda ko'plab davlatlarda tovar va xizmatlar savdosi ishlab chiqarish sur'atlaridan tezroq o'sib bormoqda. Bu esa eksport va import kvotalarining ortishiga, savdoga qo'yilayotgan texnik to'siqlarning ko'payishiga hamda, ayniqsa, oziq-ovqat mahsulotlari sifati va xavfsizligiga oid sanitariya va fitosanitariya talablarining kuchayishiga olib kelmoqda.

Shubhasiz, mazkur holat mamlakatlar tomonidan moliya tizimi barqarorligini ta'minlash, davlat budjeti tushumlarini oshirish va mahalliy ishlab chiqaruvchilarni himoya qilish orqali xususiy sektorni qo'llab-quvvatlashga qaratilgani bilan izohlanadi. Bu esa, o'z navbatida, tashqi bozorlarda milliy mahsulot eksportini kengaytirish va tadbirkorlik faoliyatini rag'batlantirishga xizmat qilmoqda.

Butun Jahon Savdo Tashkilotining tashqi savdoni erkinlashtirishga qaratilgan chora-tadbirlariga qaramasdan, jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozining keyingi to'liqlari sharoitida tashkilotga a'zo mamlakatlar o'rtasida qo'llanilayotgan notarif choralar, jumladan, sanitariya va fitosanitariya choralarining soni barqaror sur'atlarda o'sib bormoqda. Ma'lumotlarga ko'ra, 2000-2022 yillarda qo'llanilgan sanitariya va fitosanitariya choralarining soni 468 tadan 1681 tagacha, texnik to'siqlar esa 633 tadan 1989 tagacha ortgan. Shu davr oralig'ida subsidiyalashga qarshi chora-tadbirlar miqdori sezilarli darajada o'zgarmadi. Dempingga qarshi tekshiruvlar 0,8 foizga kamaydi. 2000-2022 yillar oralig'ida mamlakatlarning taraqqiy etishi hamda inson salomatligi va iste'mol xavfsizligiga e'tiborning ortishi sanitariya va fitosanitariya choralarining 3,6 martaga ko'payishiga olib keldi. Texnik to'siqlar esa 3 martaga ortiq qo'llanilganini kuzatish mumkin. Umuman olganda, xalqaro savdoda qo'llaniladigan notarif usullar o'rtacha 0,4 foizga ko'paygan.

Osiyo davlatlari tomonidan qo'llanilayotgan tartibga solish usullari alohida e'tiborga loyiqdir. Masalan, 2022-yilgi ma'lumotlarga ko'ra, Avstraliya import mahsulotlariga nisbatan 411 ta sanitariya va fitosanitariya choralar, 203 ta texnik to'siqlar, 122 ta miqdoriy cheklovlar, 2 ta tarif kvotasi va 6 ta eksport subsidiyalari shaklidagi dastaklarni joriy etgan. Yaponiyada esa 498 ta sanitariya va fitosanitariya chorasi, 775 ta texnik to'siqlar, 57 ta maxsus cheklovlar, 42 ta miqdoriy to'siqlar va 18 ta tarif kvotalari mavjudligi qayd etilgan.

Umuman olganda, Xitoy, Yaponiya va Koreya kabi Sharq mamlakatlari xalqaro savdoda eng ko'p qo'llaniladigan vositalarga ega bo'lib, bu ularning eksport salohiyati va tashqi bozordagi raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, mazkur usullar moliya tizimining barqaror rivojlanishi, davlat budjeti tushumlarini oshirish va xususiy sektorni rag'batlantirishda ham muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Bunday siyosat mahalliy ishlab chiqaruvchilarni himoya qilish va tashqi bozorlarga chiqish imkoniyatlarini kengaytirish orqali iqtisodiy o'sish sur'atlarini ta'minlaydi (2-rasm).

2-rasm. Xalqaro savdoda qo'llanilgan notarif usullar sonining o'zgarishi, birlik

Jahon davlatlari orasida iqtisodiy rivojlanish bo'yicha ilg'or tajribaga ega mamlakatlardan biri Yaponiya hisoblanadi. Uning moliya va tashqi savdo siyosatida davlatning faol ishtiroki muhim ahamiyat kasb etadi. Davlat nafaqat tashqi iqtisodiy munosabatlarni, balki ichki bozor barqarorligini ta'minlash, strategik yo'nalishlarni belgilash va moliyaviy rag'batlantirish orqali xususiy sektor faoliyatini qo'llab-quvvatlashda ham asosiy rol o'ynaydi.

Yaponiyaning moliya va tashqi iqtisodiy siyosati keng qamrovli huquqiy-normativ bazaga tayangan. Qonunchilik tizimi davlat tomonidan boshqaruv va tartibga solishni ta'minlagan holda, valyuta almashinuvini, tashqi savdo munosabatlarni erkinlashtirishni hamda xalqaro shartnomalar asosida tartibga solish imkonini beradi. Xususan, Xalqaro Valyuta Jamg'armasi va Jahon Savdo Tashkiloti kabi institutlar qoidalariga asoslanib, erkin savdo tamoyillari qo'llanilmoqda.

Shuningdek, Yaponiya tajribasida erkin tashqi iqtisodiy faoliyat prinsiplari ustuvor bo'lib, davlat asosan minimal nazorat vositalari orqali xususiy sektor rivojini qo'llab-quvvatlaydi. Bu esa moliya tizimi barqarorligini ta'minlash, ishlab chiqaruvchilar raqobatbardoshligini oshirish va xususiy tadbirkorlikni rag'batlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Tashqi savdo siyosatining puxta yo'lga qo'yilishi davlat taraqqiyotida muhim o'rin tutib, uning moliya tizimi hamda xususiy sektor rivojlanishiga kuchli ta'sir ko'rsatadi. Yaponiya tajribasida mazkur siyosat milliy manfaatlarni inobatga olgan holda amalga oshirilgan bo'lib, mamlakatni xalqaro iqtisodiy va moliyaviy maydonda yetakchi o'ringa olib chiqqan. Shu bilan birga, zamonaviy savdo siyosatini samarali tartibga solish jarayonida ma'muriy-huquqiy, iqtisodiy va norasmiy uslublar uyg'un ravishda qo'llanilmoqda. Ushbu tajriba moliya tizimini barqarorlashtirish, xususiy sektor imkoniyatlarini kengaytirish va mamlakatning xalqaro iqtisodiy integratsiyasiga zamin yaratishda muhim ahamiyat kasb etmoqda (1-jadval).

1-jadval. Tashqi savdoda Osiyo mamlakatlari tomonidan qo'llanilayotgan dastaklar soni, 01-01-2025-yil

Mamlakatlar	Sanitariya va fitosanitariya choralar	Savdoga texnik to'siqlar	Maxsus to'siqlar	Miqdoriy cheklovlar	Tarif kvotalari
Avstraliya	411	203	–	122	2
Xitoy	1192	1179	–	21	10
Gonkong	40	78	–	103	–
Hindiston	163	101	–	59	3
Indoneziya	114	113	–	–	2
Yaponiya	498	775	57	42	18
Koreya Respublikasi	554	798	39	92	67
Makao	19	6	–	10	–
Malayziya	37	229	–	–	13

Dunyoning turli mamlakatlari o'z savdo siyosatlarini amalga oshirish uchun turli vositalardan foydalanadilar. Notarif cheklovlarning o'rtacha darajasiga ko'ra, Yaponiya yuqori darajada rivojlangan, postindustrial davlat hisoblanadi. U avtomobil, kema, maishiy texnika, sanoat robotlari, dastgohlar ishlab chiqarish va baliq ovlash bo'yicha dunyoda yetakchi o'rinlarni egallagan. Yaponiya dunyoning aksar mamlakatlari bilan tashqi savdoni yo'lga qo'ygan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

So'nggi yillarda jahon bozorida ishtirok etayotgan davlatlarning tashqi savdo siyosatlarida turli tartibga solish vositalari va dastaklaridan foydalanish holatlari yaqqol namoyon bo'lmoqda. Erkin savdoni to'liq rivojlantirish o'rniga ko'plab mamlakatlar an'anaviy tarif va notarif usullar bilan cheklanib qolmasdan, milliy ishlab chiqaruvchilarni himoya qilish va eksport salohiyatini qo'llab-quvvatlash maqsadida qo'shimcha mexanizmlardan ham foydalanishga intilayotganini kuzatish mumkin. Biroq, Jahon Savdo Tashkiloti proteksionistik yondashuvlarga qarshi chiqib, tovar va xizmatlar harakatini erkinlashtirish siyosatini davom ettirmoqda.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, ayniqsa Osiyo davlatlari tashqi savdoda qat'iy choralar va vositalardan kengroq foydalanmoqda. Ularning asosiy maqsadi – xalqaro bozorda mustahkam o'rin egallash va ichki ishlab chiqarish sohalarini moliyaviy hamda institutsional jihatdan qo'llab-quvvatlashdir. Bunga o'xshash tajribalar tarixda ham kuzatilgan: masalan, Germaniya XIX asr oxirlarida, AQSh esa XX asr boshlarida tashqi savdoda turli vositalardan keng foydalanish orqali iqtisodiy o'sishga erishgan.

Yaponiya misolida ham so‘nggi o‘n yilliklarda iqtisodiyotdagi muvaqqat qiyinchiliklar natijasida proteksionistik choralar kuchaygani kuzatilgan. Biroq bunday tendensiyalar uzoq muddatli bo‘lishi mumkin emas, chunki rivojlangan mamlakatlar erkin bozor iqtisodiyoti prinsiplariga tayangan holda faoliyat yuritadilar. Ular proteksionizmga asosan moliya tizimi barqarorligini saqlash va xususiy sektordagi muammolarni yumshatish uchun qisqa muddatli yechim sifatida murojaat qiladilar.

O‘zbekiston moliya tizimi barqarorligini ta‘minlash va xususiy sektorni rivojlantirishda jahon tajribasida qo‘llanilayotgan usul va vositalardan milliy manfaatlarga mos ravishda foydalanish muhim ahamiyatga ega. Xususan, tashqi savdoni tartibga solishda milliy ishlab chiqaruvchilar raqobatbardoshligini oshirish, investitsiyaviy va infratuzilmaviy loyihalarni moliyalashtirishda Janubiy Koreya va Yaponiya tajribalaridan bosqichma-bosqich foydalanish maqsadga muvofiqdir. Ushbu yo‘nalishda amalga oshiriladigan islohotlar davlat budjeti daromadlarini oshirish, bank-moliya tizimini mustahkamlash, xususiy biznes faoliyatini rag‘batlantirish hamda tashqi bozorlarda milliy mahsulotlar mavqeini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shuningdek, bu harakatlar o‘rta va uzoq muddatli milliy rivojlanish strategiyalari bilan uyg‘unlikda amalga oshirilsa, iqtisodiy barqarorlik va xo‘jalik yurituvchi subyektlar faoliyatining samaradorligini yanada oshirish mumkin bo‘ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ташқи савдо соҳасида бошқарув тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2017 йил 13 апрелда қабул қилинган ПФ-5012-сонли фармони.
2. Соколов В.В. Тенденции развития мировой товарной торговли // Мировая экономика и международные отношения. – М.: 2011. - № 2. - С. 40-47.
3. Паньков В. Глобализация экономика. // Мировая экономика и международные отношения. – М.: 2011. - № 1. - С. 16-28.
4. Булатова А.С., Ливенцева Н.Н. Мировая экономика и международные экономические отношения: учебник. – М.: Магистр, 2010. – С. 183-188.
5. Vaxabov A.V., Tadjibayeva D.A., Xajibakiev Sh.X. “Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar”. – T.: Baktria press, 2015. - 548 bet.
6. Иванов Н. Инновационная сфера: контуры будущего. // Мировая экономика и международные отношения. – М.: 2010. - № 5. - С. 44-51.
7. “Mamlakat tashqi iqtisodiy faoliyati samaradorligini oshirishning innovatsion jihatlari: xorij tajribasi, zamonaviy tendensiyalar, ustuvor yo‘nalishlari”, Respublika ilmiy-amaliy anjumani, 2017-yil 10-may, -T.: ToshDShI. - 295 b.
8. JETRO Invest Japan Report 2016, - 56 p.
9. Trade Statistics of Japan, Ministry of Finance 2016, - 256 p.
10. Trading economics.com; The World Bank Group 2016, - 182 p.
11. World Trade Statistical Review 2016. - p.94.
12. UN Comtrade. International trade statistics database 2016, - P. 63.
13. <https://i-tip.wto.org/goods/Forms/MemberView> (World Trade Organization)
14. https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/world_tariff_profiles16_e.htm (World Trade Organization)

**TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI**

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI: “O‘ZBEKISTON – 2030” STRATEGIYASI FORUMI

YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT

Ilmiy elektron jurnal

(MAXSUS SON)

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF ECONOMICS

23-24

OCTOBER
2030

23-24
OCTOBER
2025

1st CONFERENCE:
DIRECTIONS FOR ENSURING
SUSTAINABLE ECONOMIC
GROWTH IN THE CONTEXT OF
TRANSITION TO A GREEN ECONOMY

3RD CONFERENCE:
MACHINE LEARNING AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE:
A NEW APPROACH TO ECONOMETRIC ANALYSIS

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

UZBEKISTAN
STRATEGY
23-24 OCTOBER

- ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DIGITAL TECHNOLOGIES
- ECONOMETRICS AND BUSINESS ANALYTICS
- DATA SCIENCE (DATABASES)
- DIGITAL GOVERNMENT
- DIGITAL TRANSFORMATION
- ECONOMIC STATISTICS
- QUANTITATIVE MEASUREMENT OF THE ECONOMY

2nd CONFERENCE:
BANKING AND
FINANCIAL SYSTEM AND
DIRECTIONS FOR DEVELOPING
THE PRIVATE SECTOR

23-24 2025
OCTOBER

- Makroiqtisodiy barqarorlik
- Yashil iqtisodiyotda mehnat bozori
- Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar
- Yashil investitsiya va kreditlash
- Yashil texnologiyalar
- Eko turizm
- Yashil innovatsiyalar

СТРАТЕГИЯ
«УЗБЕКИСТАН – 2030»

23-24 2025
OCTOBER

- Makroiqtisodiy barqarorlik
- Yashil iqtisodiyotda mehnat bozori
- Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar
- Yashil investitsiya va kreditlash
- Yashil texnologiyalar
- Eko turizm
- Yashil innovatsiyalar

strategy2025.tsue.uz

YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH
SHAROITIDA BARQAROR IQTISODIY
O'SISHNI TA'MINLASH YO'NALISHLARI

2030

<https://strategy2025.tsue.uz/>

TASHKENT STATE UNIVERSITY OF ECONOMICS   ФОРУМ   UZBEKISTAN STRATEGY

ISSN: 2992-8982

Elektron pochta: sq1141983@gmail.com

Telefon: +998 93 124 57 11

Sayt: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Telegram: https://t.me/taraqqiyot_va_talim_uz

ISBN 978-9910-8110-8-1

9 789910 811081

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

1st CONFERENCE:
DIRECTIONS FOR ENSURING
SUSTAINABLE ECONOMIC
GROWTH IN THE CONTEXT OF
TRANSITION TO A GREEN ECONOMY

2030
UZBEKISTAN
STRATEGY

BANK-MOLIYA TIZIMI
VA XUSUSIY SEKTORNI
RIVOJLANTIRISH
YO'NALISHLARI